

Västanbladet

Medlemsblad för föreningen

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årgång 36

2019

Nr 1

**Premiär för släktforskarkryssningen.
Läs mer på sid 9**

Innehållsförteckning nr 1 2019

- 3 Kommande aktiviteter
4 Ordförande har ordet
Lisbet Rodin
6 DNA gav svaret
Lars Hellgren
9 Premiärtur med Stena Danica
Lisbet Rodin
10 Om upplysningar för utvandrare
Margareta Lagerman
12 Svenskamerikanska tidningar
nu sökbara på nätet
Jeanne Rollberg
16 John West Wilson
Christina Claeson
18 Utvandarregister med fokus
på bosättningar
Gunvor Flodell
20 Carl Robert Angermann
*Per Clemensson, Majvor Bergström,
Johan Ahlén*
25 2018 års Göteborgsbok
26 Hitta i passhandlingarna
Per Clemensson, Majvor Bergström
28 Dagnys fastebrev i läsecirkeln "Tolka rätt"
Lisbet Rodin
30 Landet Runt
Gunilla Brolund

Västanbladet

Redaktionskommitté: Per Clemensson,
Johan Ahlén, LarsOlof Lööf

Västanbladet ingår i medlemsavgiften
250:-/ år och för familjemedlem 75:-
och utkommer årligen med fyra nummer.

Ansvarig utgivare : Per Liljeström

Tidningsmakare:

Christina Claeson
ch_claeson@hotmail.com
Tryckeri: Typografia Olsén, Göteborg

Omslagsbild

Släktforsarkryssning:
foto Charlotte Börjesson

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDELSMFÖRENING I
SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Styrelse

- Ordf.** Lisbet Rodin 0701-70 84 30
Hults Sörgårdsväg 13A, 436 45 ASKIM
lirodin@hotmail.com
- Vice ordf.** LarsOlof Lööf 0705-22 24 91
Erik Dahlbergsgg. 4, 411 26 GÖTEBORG
larsolof.loof@gmail.com
- Sekreterare** Anna Severinsson 0706-51 71 48,
Verkmästaregatan 22B,
417 57 GÖTEBORG
anna.p.severinsson@gmail.com
- Kassör** Eva von Brömsen 0733-10 06 06
Tornvägen 9, 438 34 LANDVETTER
kassor.grs@gmail.com
- Webmaster** Lars Nyqvist 0767-71 64 56
Trollhättevägen 12, 442 49 KUNGÅLV
webmaster.g.r.s@telia.com
- Ledamot** Gunilla Brolund 0705-50 14 62
Dahlströmsg. 30, 414 65 GÖTEBORG
gunilla.brolund@gmail.com
- Ledamot** Ingela Linderå 0738-01 92 71
Årenprisgatan 2A, 416 52 GÖTEBORG
aliceingela@yahoo.se
- Ledamot** Johan Ahlén 0739-97 19 16
Dockeredsvägen 14,
424 91 OLOFSTORP
johan@flygfotohistoria.se
- Ledamot** Johan Larsson, 0734-37 93 17
Lillekärr Norra 32,
425 34 HISINGS-KÄRRA
johanlarsson.legacy@gmail.com
- Ledamot** Nils Forslund 0725-43 57 00
Frigångsgatan 14,
413 01 GÖTEBORG
nisse.forslund@comhem.se
- Suppleant** Jan Forslund 0346-222 45
Ljungby Prästgård 101,
311 95 FALKENBERG
janforslund@spray.se
- Suppleant** Gun Löfblad 0730-20 83 82
Ångeviken 121, 471 91 KLÖVERDAL
gun.lovblad@profu.se

Kommande aktiviteter

Våren 2019

Vårutflykt 4 maj

Läsecirkel Mantalsforska startar 14 maj

Lördagscafé med tema emigration den 25 maj

Studiebesök och DNA-caféer presenteras på hemsidan och i mejl.

Planera hösten

Besök oss under Kulturkalaset då vi återigen samarbetar med Göteborgs Hembygdsförbund och träffar intresserade kalasbesökare i Hembygdsförbundets lokaler på Postgatan 4 nära Kronhuset.

Släktforskardagarna i Borås 24-25 augusti

Med stor sannolikhet arrangerar vi bussresor med övernattnig för dem som vill vara med på Banketten på lördagen.

Släktforskarhack på Göteborgs Stadsbibliotek

den 20 oktober – släktforska tillsammans!

Anmälan via Stadsbiblioteket till hösten.

Eventuellt ytterligare programpunkter som studiebesök eller liknande presenteras på hemsidan

Med reservation för ev. ändringar

Västanbladet får egen mejladress

Det enda vi kan vara säkra på i livet är att det blir förändringar.

Här kommer en:

Västanbladet får en egen mejladress dit du kan skicka egna bilder, fotografier från våra evenemang och idéer kring innehåll.

Redaktionen kontakter dig innan eventuell publicering.

vastanbladet@gmail.com

Ordförande har ordet

Sicken vår, sicken vår...

Året började med Släktforskningens dag(ar) i januari som gick av stapeln på Stadsmuseet. Kanske hittade inte så många spontanbesökare hit som när vi var på Stadsbiblioteket, men de som kom var intresserade och fick både spännande föreläsningar, monterbesök och släktforskarsamtal i en salig röra.

Något som var speciellt glädjande var att vi fick se dokumentärfilmen "Ett alldeles ovanligt vanligt liv" av Bengt Grewin. Bengt har skildrat sin mormors liv utifrån en intervju han gjorde när hon var 102 år, tillsammans med foton och en gammal journalfilm som han hittat i arkiven. Bengt som är ljussättare till yrket, har med musik och bild lyckats skapa en rofylld film med bildövergångar som låter tittaren glida med i skildringen – det kändes som fotografierna blev levande. Kort sagt en film att må bra av. Samtidigt ger den idéer om hur man själv skulle kunna sätta ihop bildmaterial till något smakfullt som de efterkommande gärna vill se.

Efter uppstart av ett antal kurser och cirklar var det sedan dags för något alldeles nytt: Släktforskarbåten. Vi åkte fram och tillbaka till Fredrikshamn – som så många av oss gjort både en och flera gånger tidigare. Skillnaden var bara den att vi nu hade arrangerat föreläsningar och rådgivning om släktforskning, DNA topsning och en alldeles fantastisk gemensam lunch som sällskap på vägen.

Det omedelbara gensvaret från besökarna var att det var ett trevligt sätt att träffas om släktforskning – och vem vet, det blir nog mer av den varan. Stena Line är ju liksom något väldigt göteborgskt. Och nu börjar arbetet med nästa Västanblad. Men inte alls som vanligt. Allas vår Per Clemensson tar med det här numret avsked som huvudredaktör för medlemsbladet och vi andra får bekänna färg.

Det är en tung mantel att axla och Pers kunskap och känedom om "branschen" kommer ni nog att sakna, även om vi hoppas Per fortsättningsvis kan ge tips och råd till nya redaktionsrådet.

Lisbet Rodin

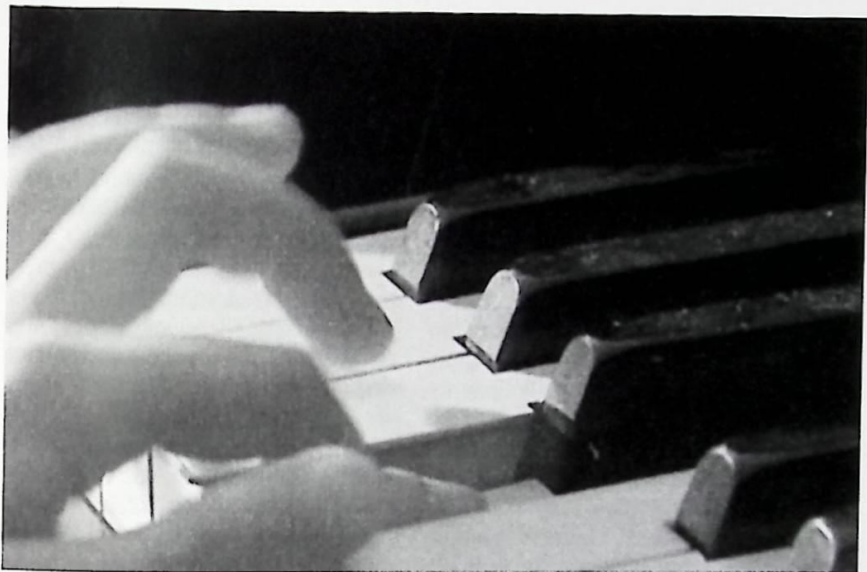

Bild ur: "Ett alldeles ovanligt vanligt liv" av Bengt Grewin

AVENYNS FOTKLINIK

Välkommen till en av de äldsta Fotklinikerna i Göteborg (etabl 1942) !

Vi erbjuder medicinsk fotvård, värtfrysning, benvaxning, manikyr och fot/benmassage.

Vi i har även försäljning av presentkort och diverse produkter.
En fika och ett leende ingår alltid ! - Se våra fina omdomen på Eniro.se !

Jessica och Tove

Boka tid på tfn: 031- 16 92 87 - Geijersgatan 16, Goteborg

DNA GAV SVARET

Text: Lars Hellgren

I min släkt har det i flera generationer diskuterats ett faderskap som inte finns bekräftat i kyrkböckerna. När jag började släktforska för många år sedan fanns det redan en hel del material som min farfar forskat fram under början av 1900-talet. För dagens släktforskare med tillgång till Internet och digitaliserade kyrkböcker är det svårt att föreställa sig hur mycket möda han lagt ned på att få fram dessa uppgifter. På den tiden fanns inte ens rullfilmerna med avfotograferade kyrkböcker. Dessa kom inte förrän efter 1948. Många församlingar hade inte heller lämnat sina böcker till landsarkiven. När jag själv började forska fanns i alla fall rullfilmerna.

Som de flesta nybörjare startade jag med mig själv och arbetade mig bakåt.

Efter några generationer ändrades släktnamnet i anteckningarna som min farfar gjort. Eftersom jag följt regeln att alltid kontrollera erhållna uppgifter fann jag att i detta fall fanns ingen far i födelseboken. Han var "oäkta", det vill säga född utom äktenskap. Men i min farfars papper fanns en far! Bland dessa papper fann jag också ett där det stod att han var "naturlig son till XX".

Detta betyder enligt den tidens språkbruk att han var utomäktenskaplig son till XX. Under de år som gått sedan jag fann dessa uppgifter har jag vid olika tillfällen, när jag träffat släktingar, diskuterat detta. Jag fick då klart för mig att detta var känt i hela

släkten. Att kontrahenterna inte var gifta med varandra skulle ha berott på att de kom ur olika samhällsklasser och att det därför var uteslutet att de skulle kunna gifta sig med varandra, hon var piga och han officer. Mina försök att finna några bevis för att påståendena var riktiga var förgäves. Indicier för riktigheten fanns. Ingen av dem gifte sig. Modern hade en egen bostad. Sonen fick gå i skolan i 5-6 år. Detta var alltså före folkskolans införande 1842. Han fick nödvändiga skolböcker. Efter skolan blev han anställd som bodbetjänt i en stor affär i staden där han bodde. Men alla försök att finna bevis för vem som var far misslyckades. Så jag slutade med de efterforskningarna.

En dag när jag var i Stockholm och besökte släktingar kom samtalet in på vår anfader. Det hade då börjat skrivas i tidningar om DNA. Jag hade läst lite om ämnet och sett att Y-DNA ärvdes nästan oförändrat från far till son i hur många generationer som helst och att man på detta sätt kunde finna släktingar.

Foto : Pixabay

Min syspling Eva föreslog att jag, som släktforskade, kanske kunde finna någon i XX-släkten som ville ställa upp för en test. Vi kom överens om att hon skulle kontakta ett företag som sysslade med DNA och jag skulle försöka hitta en person med Y-linje till mig. Detta var några år sedan och det var inte alls så omtalat som nu.

Det var inte så enkelt att finna någon person som uppfyllde kraven. Jag gick alltså bakåt på min påstådda faderslinje, fick ta reda på manliga barn och följa dem framåt. Och förr eller senare så fanns det bara flickebarn eller inga barn! Generation efter generation var det så. Men när jag följde en linje från en anfader som var född i slutet av 1700-talet fann jag till slut en man som lever nu.

Han bodde i Stockholm så Eva fick i uppdrag att kontakta honom. Samtidigt kontaktade jag DNA-företaget för att få veta hur det praktiskt skulle gå till med testen och analysen. Eva kontaktade den "utvalde" och han sade sig vara villig att ställa upp. Jag fick svar på tillvägagångssätt och prisuppgift och vi kontaktade vår man. Då hade han ändrat sig och gjort sig okontaktbar. E-post, snigelpost och telefon – inget svar. Så vi fick lägga det hela på is.

Ett par år gick och DNA blev allt mer omskrivet och släktforskarföreningar började bli intresserade. Jag var på ett möte på GRS, Göteborg Regionens Släktforskare, där DNA presenterades. Jag fick då veta att det inte alls är nödvändigt att, som i mitt fall, båda tillsammans måste skicka in sina prov när släktskap skall

kollas. Då gjorde jag ett test med tanken att ifall jag hade tur så hade någon i den aktuella släkten gjort ett prov och då kanske det löste sig utan att jag behövde kontakta någon. Det gjorde det inte, så jag satte igång att leta efter en annan man i den aktuella släkten. Till slut fann jag faktiskt ytterligare en man. Jag var väldigt nervös inför att kontakta honom med tanke på vad som hänt med den förre. Det fanns kanske inga fler med en obruten y-linje.

Dessutom funderade jag på om jag hade tagit en för 'svag' test. Jag hade tagit en med 37 markörer. Kanske borde jag uppgradera till nästa nivå, 67 markörer, och skaffa ett sådant kit för den andre också. Det skulle kosta 200 dollar mer. Men så besökte jag släktforskardagarna i Halmstad. Bland mycket intressant fanns också en monter där DNA i släktforskningen presenterades. Jag förklarade min situation för DNA-folket där.

De trodde att det skulle räcka med 37 markörer. Jag ringde alltså upp den utvalde. Det blev ett mycket trevligt samtal! Han var mycket positiv och berättade att hans far hade släktforskat en del och att det fanns lite papper efter denne, som han hade studerat. När jag nämnde namnet på vår gemensamma anfader kände han till det. Ingen okontaktbar person den här gången! Jag frågade honom om det var OK att han fick ett kit skickad till sig och så blev det. Det hela fungerar så att när jag loggar in hos FTDNA så kommer det upp en lista med "Matches",

alltså träffar på män som finns på min y-linje. Hur avlägsna träffarna är ("Distance") anges med en siffra. I min lista fanns fyra stycken med Distance=1 följda av ett antal 2-or, 3-or och så vidare. Avståndet kan innebära hundratals eller tusentals år tillbaka i tiden.

Om det finns ett avbrott i kedjan kommer personerna bortom avbrottet inte att finnas med i listan. Om alltså den i mitt fall utpekade fadern inte är rätt person kommer inte min kontaktperson att synas i listan.

Men om någon annan fader i min framforskade kedja inte är rätt fader, det vill säga frun har varit otrogen, bryts ju också kedjan. En bruten kedja behöver alltså inte innebära att den uppgivne fadern i min farfars paper är fel. Det betyder bara att vi inte vet mer än vi gjorde före testen. Men en obruten kedja betyder att det är 100% rätt fader i farfars anteckningar. Detta var i november.

Jag själv fick mitt svar efter ungefär en månad efter testen. Därför kontaktade jag min testperson i mitten av december och frågade om han fått något svar. Han hade just kontaktat FTDNA, som gör analyserna, och fått svaret att de hade mycket att göra så han inte kunde räkna med något svar förrän i slutet av januari. Det var bara att vänta. Men varje dag kollade jag listan, otålig som jag var. Där fanns bara okända namn med Distance 1, 2 eller mer. MEN – 29 december när jag kollade listan så stod överst med Distance=0 namnet på min testperson!

Jag trodde först inte mina ögon utan SMS-ade honom och fick svaret att han hade mig på sin lista också. Kedjan var alltså obruten. Och faderskapet var bevisat!

En verkligt fin julklapp!

13	23	14	11	11-13	12	12	11	13	13	29	17	9-10	11	11	25	15	18	30	15-16-16-17	12	11	19-23	17	16	18	17	38-39
13	24	14	11	11-13	12	12	11	14	14	30	17	9-10	11	11	25	15	18	30	15-16-16-17	10	11	19-23	17	16	18	17	39-40
13	26	14	11	11-13	12	12	11	12	14	28	17	9-10	11	11	25	15	18	30	16-16-16-17	11	11	19-23	17	15	18	16	38-39
13	26	14	11	11-13	12	12	11	13	13	29	17	9-10	11	11	25	15	18	30	15-16-16-16	11	11	19-23	17	16	18	17	38-39
13	26	14	11	11-13	12	12	11	13	14	29	17	9-10	11	11	25	15	18	30	15-16-16-17	11	11	19-23	17	16	18	17	38-39
13	26	14	11	11-13	12	12	11	13	14	29	17	9-10	11	11	25	15	18	30	15-16-16-17	11	11	19-23	18	16	18	17	38-39
13	26	14	11	11-13	12	12	11	13	14	29	17	9-10	11	11	25	15	18	31	15-16-16-17	11	11	19-23	17	16	18	17	39-39

Exempel på hur ett Y-DNA resultat kan se ut när det gäller att utläsa skillnaden mellan testpersonernas resultat på de olika markörerna.

Premiärtur med Stena Danica

I strålende solsken, om dock inte riktig vårvärme, var det premiär för Släktforskarbåten, ett samarbete med Stena Danica. En första resa för att se hur det skulle falla ut. Mycket blev alldeles strålade, ett och annat får tänkas över till nästa gång, det blir gärna fler turer har styrelsen just beslutat. Vi kan se det som ett alternativt sätt att träffas och släktforskarprata helt enkelt. Vi höll till i baren. En och annan förmiddags-snaps slank allt ner. Men mest blev det kaffe.

Vi hade också tillgång till de små föreläsningssalarna där DIS-Väst bjudits in att handleda användare av DISGEN och DNA-Eva von Brömsen gav råd i DNA-frågor En läcker lunchbuffé (all inclusive...) satte fart på munlädret under resan tillbaka mot Göteborg. Och musiken – härlig 60-talsmusik som gick direkt in i nostalgicentrum i hjärnan.

Tack Pelle! Eller var det Nisse? Håll tillgodo med lite bilder från resan – hoppas vi ser just DIG med på resan nästa gång!

Lisbet Rodin

Foton: Charlotte Börjesson

Om "upplysningar för utvandrare"

Text: *Margareta Lagerman*

BAKGRUNDEN TILL ÅTERGIVANDET AV SKRIFTEN "UPPLYSNINGAR FÖR UTWANDRARE TILL AMERIKA" OCH NÅGOT OM S.J.A. BURG, DESS FÖRFATTARE

Av en händelse föll min uppmärksamhet på denna lilla skrift under en antikvariatmässan i Stockholm för något år sedan. Den var liten i formatet, tryckt på mycket tunt, fint papper, med frakturstil och på gammalsvenska. Tryckåret var 1860 (ditskrivet med blyerts) och omfattade 100 sidor. Nyfikenheten väcktes att titta närmare på vad skriften hade för budskap och kopior kunde lätt fås på exemplaret som finns tillgängligt på Kungliga biblioteket. Alla uppgifter på MyHeritage och Ancestry har sedan släktforskarvännen Britt-Marie (Sjöquist) tagit fram under berättelsens framskridande och varit medverkande i hela detta projekt. Det blev sedan en spännande resa att följa alla de problem och hinder som emigranten och sedermera immigranten, enligt författaren, stötte på inför, under och efter avfärden från hemlandet. Skriften är emellertid uppställd i princip som en reseberättelse. Författaren, S.J.A. Burg har rest runt i Nordamerika och skildrar välformulerat och detaljerat naturen, klimatförhållanden, jordmån, naturtillgångar, arbets- och försörjnings- och bosättningsmöjligheter, m.m., allt inom noga angivna

trakter i Nord-amerika. Han säger sig ha farit runt under 15 år och endera själv varit på platsen eller så fått information och upplysningar från andra initierade personer. Om Burg själv finns inte så många uppgifter. Att han är svensk framgår ju helt klart. Vår Amerikakännare Elisabeth Thorsell fann i uppslagsverket *Swedish Passenger Arrivals in the United States 1820-1850*, utgiven av Nils William Olsson och Erik Wikén (uppl. 1995) följande upplysningar:

"1004-1006. Mrs. L. Agrell was Lovisa Gustava Lilja, b. in Enköping 25 Aug. 1813, ... Her husband, Sven Johan Agrell, b. in Kromsta, Litslena Parish (Upps.) 27 Dec. 1809, ... had disappeared from Sweden 1844 or 1845, and is identical to the well-known land agent S.J. A(grell) Burg, the propagandist for Waldens Ridge, TN and the author of the work Upplysningar för utvandrare till America (Information for Emigrants to America), published in Stockholm 1860. She was ostensibly on her way to America to look for her husband and was accompanied by her dau. Lovisa Wilhelmina, b. in Stockholm 3 May 1835 as well as her foster sister, Sophia Emilia Lilja from the General Orphanage (Allmänna Barnhuset) in Stockholm, b. there 13 Jan. 1825. Mrs. Agrell failed in her mission and was back in Stockholm again the following year. S. d. in Stockholm 16 April 1859. All three women had received pps. In Stockholm 13 Sept. 1845 (s. 228)"

Med utgångspunkt från dessa uppgifter kan vi få fram följande. I födelse- och doploggare från Litslena i Uppsala län, finns uppgift om en Sven Johan Agrell, född den 27 december 1809 samt om hans föräldrar. I augusti 1833 lyser det för skomakargesällen i Stockholm Sven Johan Agrell och Jungfru Lovisa Gustafva Lilja i Enköpings församling. Vigsel sker sedan i Stockholm. De får en liten dotter den 3 maj 1835. Agrell syns sedan, enligt ovanstående inlägg, ha lämnat hustru och barn och begett sig i väg till Amerika år 1844 eller 1845. I Förenta staternas federala folkräkning från 1860 finner vi J.A. Burg med hemvist i Coffee county, Coffee, Tennessee, Postkontor Chattanooga. Vi får uppgiften:

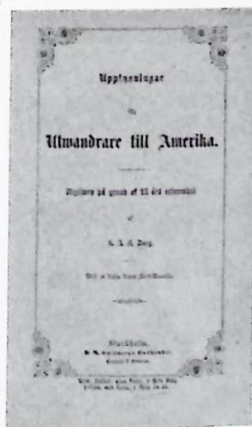
"Maka (implied) : Hannah Burg". I separat förteckning som upprättas 20 juli 1860 uppges i kolumnen för yrken "Physician".

Under Burgs rad finner vi uppgift om sonen Franc, 8 år. Hustrun Hannah upptas emellertid inte här. Hennes vidare öde framgår ej. 1860 gifter sig Burg med Amanda M. Faust, 32 år från Sullivan, Tennessee .

S.J.A (grell). Burg dör 1870.

Syftet med skriften framgår klart i slutet av berättelsen. Burg säger sig ha bildat ett bolag där intressenter kan köpa in sig, få, kostnadsfritt, tillgång till jordareal, slå sig ned och skapa sig en trygg och säker bärning i det "förlovade landet". I samlingen av "Acts of the State of Tennessee" från 1856 återfinns hela denna bo-

lagsbildning med allt vad där ingick. Vad Burg inte nämner här är att minst sju personer till förutom honom själv ingår i bolaget. Själva skriften är tryckt i Stockholm och är riktad kanske främst mot landsmän i hemlandet men även till dem som inte lyckats så väl där man hamnat i Amerika från början utan ser sig om efter bättre försörjningsmöjligheter. Man fastnar redan från början för hur lätt pennan flyter under hela berättelsen. Men man kan även notera, låt oss säga, en viss saklighet i framställningen. Samtidigt som Burg allvarsamt uppmanar till noga övervägande inför beslutet om emigration, utan att därför avskräcka, framhåller han allt det positiva det kan dra med sig för den dristige att ta det stora steget över Atlanten och söka sig en, förhoppningsvis, lyckligare tillvaro i det förlovade landet "over there".

Texten hämtad ifrån <http://www.sollentunaslaktforskare.se/>
page_id=4032

Svenskamerikanska tidningar nu sökbara på internet

Text: Jeanne Rollberg American Dream Genealogy and Reseach

När svenskamerikanen Charles Lindbergh blev världens mest berömda person efter sin historiska flygning över Atlanten 1927, skapade han en särskild stolthet bland svenskarna i Amerika. Nu kan både svenskar och amerikaner läsa om hur de svenskamerikanska tidningarna på 1920-talet beskrev Lindberghs bedrift – och tusentals andra händelser i Sverige och i Svenskamerika – tack vare det projekt som gjort mer än 303 000 sidor ur 28 svenskamerikanska tidningar sökbara på internet. De svenskamerikanska tidningarna finns på en server hos Minnesota Historical Society: www.mnhs.org/newspapers/swedishamerican

Flera institutioner i både Sverige och USA har varit involverade i digitaliseringsprojektet, bland dem Kungliga Biblioteket i Stockholm, American Swedish Institute i Minneapolis, Swenson Swedish Immigration Center vid Augustana College i Illinois och Minnesota Historical Society i St. Paul. Digitaliseringen har gjorts i Sverige av Riksarkivet, och Bruce Karstadt vid American Swedish Institute i Minneapolis har koordinerat projektet, som inleddes 2009, och hållit kontakt med finansörer både i Sverige och USA.

Svenskamerikanska tidningar finns sedan länge tillgängliga hos olika institutioner och bibliotek, men genom att de nu har digitaliserats och samlats under samma portal på internet, underlättar det forskning på alla nivåer – inte minst för alla de släktforskare som kartlägger hur livet blev för de 1,2 miljoner svenskar som utvandrade till USA. De tidningar som digitaliserats har utgivits både i städer som Minneapolis, New York och Chicago och i mindre städer.

Tidningarna som finns online är sökbara både på svenska och engelska, och texten kan kopieras och klistras in i Google Translate eller andra översättningsprogram.

Vad tidningarna innehåller

De svenskamerikanska tidningarna ger en bild av hur svenska immigranter anpassade sig till den amerikanska kulturen samtidigt som de behöll sina svenska religiösa och sociala traditioner och hur de sökte och förverkligade sin egen dröm om Amerika.

Tidningarna som gavs ut runt om i Amerika blev en länk till landet som utvandrarerna lämnat bakom sig, och gav en möjlighet för dem att följa vad som hände i den gamla hembygden och hur livet var för släkt, vänner och bekanta i Sverige.

I tidningarna får man en bra bild av

hur viktigt det var för svenskarna att vara politiskt aktiva för att kunna påverka samhället i det nya landet. Det finns också gott om artiklar med varningar för att vara alltför blåögda – risken att luras av förslagna skojare var stor.

Projektchefen Jane Wong vid Minnesota Historical Society berättar att tidningarna ofta innehöll allmänna nyheter från Sverige, sorterade landskapsvis, samt både lokala och nationella svenskamerikanska nyheter, dikter, humor, insändare och även annonser från såväl stora företag som små lokala handlare. På hemsidan finns historisk information om varje tidning samt en inledande berättelse om svenskamerikanska tidningar och söktips som underlättar att hitta det man är ute efter. Det är inte sällan de nära nyheterna, familjenotiserna, som kan innehålla mest information för släktforskaren:

- Jag hittade dödsnotisen för min farfars fars tredje barn i april 1869 i tidningen från Galesburg, skrev Rebecca Dunlap på Facebooks svenskamerikanska släktforskningssida.

Elvire Gastaldo skrev:

- Jag hittade mina morföräldrars bröllopsdatum, som jag inte hade hittat någon annanstans – inte ens i the Hall of Records in New York City.

Utgivare och redaktörer

För att de svenskamerikanska tidningarna skulle överleva var det viktigt att entreprenörer och redaktörer var framgångsrika. En mycket väl-

känd tidningsutgivare var Swan Turnblad som byggde ett litet imperium i Minneapolis med sin tidning, Svenska Amerikanska Posten, som bas. Det var hans framgångar som bidrog till att American Swedish Institute etablerades. Turnblad föddes i Vislanda 1860 varifrån hans familj flyttade till Minnesota. Mellan 1887 och 1900 lyckades han öka tidningens upplaga från 1 700 till 40 000. Han förstod hur viktigt det var att hänga med i den tekniska utvecklingen och blev den förste svenskamerikanske utgivaren att investera i en linotype sättmaskin. Han satsade också på illustrationer i flerfärg, och tack vare sina framgångar kunde han 1903 lägga 1,5 miljoner dollar på att bygga sitt lyxiga hem vid Park Avenue i Minneapolis. Det inrymmer sedan många år American Swedish Institute, som grundades 1929.

En annan svenskamerikansk redaktör var William Henschen, som i många avseenden var Turnblads motsats, och han blev inte långvarig i branschen. Henschen var en student från Uppsala som utvandrade till Florida, men som senare slog sig ner i New York och blev redaktör för Nordstjernen. På 1870-talet fanns cirka 40 000 svenskar på Brooklyn och Manhattan och Nordstjernen var en viktig tidning för Han återvände efter en tid till Sverige, men för senare till Chicago där han var redaktör för flera svenska kyrkliga publikationer, och tjänstgjorde även vid den svenska metodistkyrkans teologiska seminarium. Hans son blev senare svensk

konsul i Chicago. Oavsett om man söker information om svenska ikoner som Charles Lindbergh eller Greta Garbo, eller vill hitta upplysningar om svenska samhällen eller familjer, så erbjuder de digitaliserade tidningarna goda möjligheter.

De tar oss tillbaka till en tid när tidningen var den viktigaste informationskällan i samhället.

Ur Oregon Posten 1910

Källa: https://oregonencyclopedia.org/articles/oregon_posten/#.XH11aYg2qUk

Svensk-amerikanska Tidningar som finns online

Arbetaren, Michigan, 1890-1893, S/L

Facklan, Illinois, 1921-1922, S/L

Gamla och nya hemlandet, Illinois 1870-1914, L

Hemlandet det gamla och det nya, Illinois, 1859-1870 L

Justitia, Illinois, 1871 R

Nordstjernen, New York, 1872-1922, Se

Ny tid, Illinois, 1922, S

Nya svenska amerikanaren, Illinois, 1873-1877, Se

Omaha-posten, Nebraska, 1904-1922, Se

Oregon-posten, Oregon, 1908-1922, Se

Pacific tribune, Washington, 1903-1914, Se

Scandinavia, Massachusetts, 1887-1917, Se

Svea, Massachusetts, 1899-1922, Se

Svenska amerikanaren, Illinois, 1866-1873, Se

Svenska amerikanaren, Illinois, 1879-1914, Se

Svenska amerikanaren, Illinois, 1916-1922, Se

Svenska amerikanaren hemlandet, Illinois, 1914-1915, Se

Svenska amerikanska posten, Minnesota, 1885-1940, Se
Svenska folkets tidning, Minnesota, 1881-1917, Se
Svenska Pacific tribunen, Washington, 1914-1922, Se
Svenska socialisten, Illinois, 1912-1921, S
Svenska tribunen, Illinois, 1877-1906, Se
Texas posten, Texas, 1898-1922, Se
Vårt land, New York, 1890-1920, Se
Vestkusten, California, 1887-2007, Se
Westerns tribun, Washington, 1902-1903, Se
Westra posten, Washington, 1891-1902, Se

www.mnhs.org/newpapers/swedishamerican

S = Socialist/Labor
L = Lutheran Augustana Synod
R = Radical
Se = Oberoende

La Fleuriste

ART FLORAL DEPUIS 1912

*Den välrotade blomsteraffären i Vasastan frösåddes redan 1912.
Med gröna fingrar & spirande inspiration hittar ni hos oss.
Välkommen till oss på hörnet av Aschebergsgatan & Engelbrektsgatan.
Instagram: la.fleuriste eller www.lafleuriste.se
Tel. 031-711 20 82*

John West Wilson 1816-1889

Gravstenen efter John West Wilson (1816-1889) är en mäktig syn där den är placerad på den Östra Kyrkogården i Göteborg. Vem var denne man? För den som kan sin emigrationshistoria så kanske det är extra intressant att John West Wilson föddes i Hull som son till Thomas Wilson, grundare av det engelska rederiet Thos Wilson Sons & Ltd (Wilson Line). Företaget grundades 1822 och trafiken gick bland annat till Rotterdam och Hamburg. Efter att den tidigare ägaren Beckington avlidit startades en linje mellan Hull, Oslo och Göteborg. 1875 började rederiet köra till New York. En del av skeppen som rederiet hade sköts i sank. Det var ett farofyllt arbete att driva ett rederi. J.W Wilson studerade bland annat i Gävle och bosatte sig i Göteborg 1843. I början av 1850-talet skötte Wilson och Co, som företaget hette posttrafiken mellan Sverige och England. J.W Wilson var bland annat stadsfullmäktig i Göteborg mellan åren 1867 och 1886, styrelseledamot i Svenska Kredit AB. Enligt sitt testamente som finns att läsa på Göteborgs Rådhusrätt och Magistrat före år 1900 (O) sägs det att Wilson önskan var att se till att de bästa ångbåtarna trafikerade rutten som utgick ifrån Göteborg då det var därifrån han först och främst fått sin förmögenhet. I Göteborg ägde han bland annat fastigheter i den 5.e roten som omfattade Södra och Norra Hamngatan . Det så kallade Wilsonska huset

låg på Norra Hamngatan 18 och kallades senare för Heymans samt den sjätte roten som var belägen vid Köpmangatan. Bouppteckningen visar också på en stor summa pengar, aktier ibland annat Borås Järnvägsaktiebolag. I bouppteckningen finns också ett testamente som John West Wilson har skrivit. John West Wilson dog 1889-05-24 och var då skriven i den Engelska församlingen i Göteborg.

Källor:

<http://www.norwayheritage.com/>
<http://www.theshipslist.com/ships/lines/wilson.shtml>
<http://runeberg.org/millionar/1/0035.html>
<http://gamlagoteborg.se/2017/01/09/john-west-wilson-2/>
<http://runeberg.org/gamlagot/2/0722.html>
Sveriges Dödbok 1850-2017
E11a:127 (1889) Bild 1039 / sid 2069 (AID: v67773.b1039.s2069, NAD: SE/GLA/12098)
https://sv.wikipedia.org/wiki/Fil:%C3%96stra,_John_W._Wilson.JPG

Christina Claeson

**Skrivarpapper, toner,
blyertspenna, suddgummi, hos Pappershörnan hittar du det
mesta för att kunna dokumentera din
släktforskning**

**Bläck och Toner
för din Skrivare
Original, Pirat och
Återfyllda
pappershornan.se**

**Pappershörnan
Aschebergsgatan 40
411 33 GÖTEBORG
031-20 42 06**

A-ANTI KVITETER

**KÖPER - SÄLJER - BYTER
MYNT, FRIMÄRKEN, VYKORT, ANTIKVITETER**

Sune Andersson
Bost. 031/87 55 77
a-antikviteter@telia.com

Södra vägen 75
412 54 Göteborg

Tel. 031/18 14 55
Mobil 0703/18 14 55

UTVANDRARREGISTER

med fokus på bosättningar i Sydrasilien (RS) och Misiones, Argentina

Text: Gunvor Flodell

Ordnat efter familjenamn i alfabetisk ordning med födelsedatum och födelseort, utflyttningar / avresedatum från Sverige, dödsår och dödsort samt ankomstdatum till Brasilien (i förekommande fall). Där så varit möjligt har uppföljning skett av ättlingar ända till Generation 3. Registret omfattar även en del danskar, finländare och norrmän. (RS – Estado Rio Grande do Sul, Brasilien). Nedan är ett utdrag från Göteborgs-Emigranten 7, ett större register som finns bilagt på CD, ett register på 253 sidor.

Abrahamsson, Håkan f. 18580601 i Backaryd, Blekinge.

Husägare

Utf. 18910810, avreste 18910827 till Guarani RS 218911102

Död: 1931

Gift 1) 18801231 med Augusta Andersdotter, f. 18620609 i Sandsjö, Kronoberg.

Död: 19000110 i Guarani RS

- Barn:
1. Olof Håkan f. 18810929 i Backaryd, Blekinge,
till Guarani RS 18911102
 2. Adrian f. 1883 (dog under resan?)
 3. Anna Frideborg f. 1887 (")
 4. Axel Ferdinand f. 1889 (")
 5. Alma Serafia f. 18921110 i Guarani RS, död 19650808
 6. Albino f. 18970723 i Guarani RS, död 19720110
 7. Rudolf Erik f. 19000109 i Guarani RS, död 19390803
-
- u.ä.m. Anna Skyttberg se f. 18820913 i Sundsvall, död 19280829,
gift Larsson se
8. Carl Emanuel f. 19010514 i Guarani RS, död omkr. 1970
i Oberá, Misiones
 9. Cecilia Veronica f. 19020224 i Guarani RS, gift Machado

Gift 2) 19040531 i Guarani med *Anna Cecilia Carlsson* se 1.4,

f. 18861003 i Norrköping
d. 19500404 i Oberá, Misiones

- Barn:
10. Gustav Adolf f. 19040205 i Guarani RS, g.m. Adelaida do Santo.
Gustav Adolf dog 1978.
 11. Axel f. 19060920 i Guarani RS, död (drunknad)
 12. Clara Ingeborg f. 19091003 i San Javier, död i mars 1972
g.m. Edvin Roos se
 13. Erik (Enrique) f. 19101028 i Colonia Uruguay RS (Porto Lucena)
 14. Josef (José) f. 19121012 i Porto Lucena RS
 15. Matilde f. 19140329 i Guerrero, San Javier, (S J)
g.m. Rosendo Mendez
 16. Carolina f. 19160202 i Guerrero, (S J), g.m. Luis Silba

17. Maria Angelica	f. 19180412 i Guerrero, (S J),
g.m. Agostino Moreira
18. Hilmer	f. 19220630 i Guerrero, (S J), dödsår okänt
19. August	f. 19260127 i Guerrero, (S J), g.m. Elida Lundin
-

Av barnen är följande uppdaterade:

Olof Håkan(sson) A. f. 18810929 i Backaryd, död okänt,
gift 1906 m. *Hilda* Fredrika Persson se född 1884 i Norrköping?
till Guarani 18911102, död 19110316 i Guarani RS

Barn: a) <i>Olga</i> Fredrika	f. 19061125	i Porto Lucena RS, dödsår okänt
b) Karl <i>August</i>	f. 19081128	i San Javier, Misiones,
gift med en tyska
-

7. *Rudolf* Erik A. (Se ovan) f. 19000109 i Guarani RS, till Argentina 1926
19250711 g.m. Augusta Wilhelmina
Pettersson se 5.6
född 19070611 i Guarani RS
död 19920117

Barn: a) <i>Elof</i> Alf Abrahamsson	f. 19260629	dödsår okänt
gift m. Cecilia Lovisa Kuchem se
f. 19241117 i Garupé, Misiones
Son: i) Arturo Rodolfo	f. 19520729	i Martires, Misiones
b) Ada Berta	f. 19270827	änka, Buenos Aires, dödsår okänt
c) <i>Emil</i> Fridolf (Fred)	f. 19281225	g.m. Elsa NN, dödsår okänt
d) Adri Elalia	f. 19300717	g.m. Sirus Leandro Nilsson
se 2.4.c,
	d. 19580726	
e) <i>Edmund</i> Fridolf	f. 19311207	g.m Sabina Mareco
f) Ermitano	f. 19330910	g.m. Elisabet Viera, dödsår okänt

Göteborgs-Emigranten 7

Carl Robert Angermann

Carl Robert Angermann, f. 1835 i Grünberg i Schlesien, står i Göteborgs adresskalender för 1866 och närmast följande år upptagen som Charkuteriföreståndare med bostadsadress Trädgårdsgatan 1. År 1870 grundade han firman "C. Angermann Charkuterihandel". Fr.o.m. 1879 uppges butiken vara inrymd i huset Östra Larmgatan 20 eller "no 30 i stadens sjunde kvarter" och Trädgårdsgatan 1. Denna fastighet ägdes av Angermann som även rådde om ¼ mantal kronoskatte Grimbo Måns Thorbjörnsgården i Tuve sn på Hisingen samt under kortare tider egendomen Marielund i Krokslätt och tomten no 53 DB i Östra Haga. Carl Angermann drev rörelsen med framgång och såg snart stadens mest anspråksfulla publik som sina kunder. Efter Carl Angermanns bortgång i december 1899 övertogs rörelsen av hans änka, Ida Johanna A. F. Andersson, f. 1840, som fortsatte densamma till sin död 10/5 1905, varefter firman övertogs av dottern Clara Davida Angermann (1876 - 1964) som fortsatte att driva den t.o.m. juli månad 1949. Carl Angermanns ende son, Carl Friedrich, f. 2/2 1880 och ännu omyndig vid faderns frånfälle, finns under olika tider angiven som arkitekt, resp. ingenjör och slutligen bokförelare. Hans syster Ida Amalia avled ogift redan 4/4 1901. Då tydligen både Clara Davida, f. 27/2 1876, och C.F. Angermann förblev ogifta eller den senare åtminstone saknade

C. ANGERMANN

Hörnet af Östra Larm- och Trädgårdsgatorna.

— GÖTEBORG —

CHARKUTERI

Ständigt lager af alla slags finare

Korf-, Kött- och trikinfräa Fläskvaror, hvilka tillverkas af uteslutande 1:ma Kött och Fläsk.

Telefon 3567.

OBS! Till rökning emottagas alla slags

— SOFVELVAROR. —

bröstarvingar synes de enda nu levande ättlingar till Carl Angermann utgöras av den tredje dottern, Ida Maria Charlotta, gift med snickarmästare Albert Hoppe, och de fick barn och barnbarn.

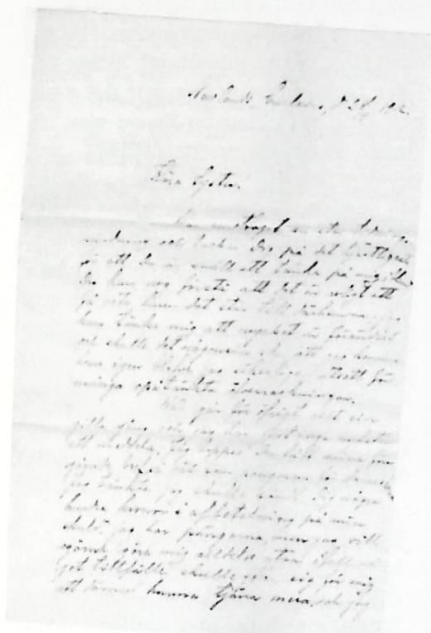
Källa www.riksarkivet.se

Carl Robert Angerman dog 7/12 1899 i Göteborg, dödsorsak Cirrhosis hepatitis + Arteriosclerosis = skrumplever + åderförkalkning i kärlväggen.

Källa Chr. Ty F:3 bild 15 / sid 11.

Albert Heinrich Hope född 18701118 i Christine Tyska, Göteborg. Han och Ida Maria Charlotte f. Angermann, född 1874-06-09 i Christine Tyska vigdes 1899-05-26. De fick en dotter, Edla Maria Augusta Johanna f. 19060911. Hon och Per Ove Frenell gifte sig i Västerås Domk.förs. 1941-05-26.

Brev från Carl Angermann till systemen Clara finns bevarade i det arkiv som Göteborgs historiska museum deponerade till Landsarkivet 1977.

Sid 1

Newlands, Curlewis, d. 28/4 1912

Kära Syster!

Har emottagit en stor tidningssändning och tackar Dig på det hjärtligaste för att Du är snäll att tänka på mig ibland. Du kan nog förstå att det är roligt att få veta huru det står till därhemma, jag kan tänka mig att mycket är förändrat och skulle det någonsin ske att jag komma hem igen blefve jag säkerligen utsatt för många opåttänkta öfverraskningar. Här går för öfrigt allt sin gilla gång och jag har just inga nyheter att meddela; jag hoppas Du fått mina

föregående bref så väl som pängarna för damaskerna. Jag tänkte jag skulle sändt Dig några hundra kronor i afbetalning på min skuld, jag har pängarna, men jag vill ogärna göra mig alldeles utan ifall något tillfälle skulle yttra sig för mig att därmed kunna tjäna mera och jag antager att Du utan olägenhet kan undvara dem till jag fått lite mera bakom ryggen i fall något oförutsett skulle hända mig. Hade jag 5 eller 6 tusen kronor skulle jag arrendera en egen farm och snart komma mig upp för här är ett land där lantbruk/farm/ lönar sig utmärkt. Herr Schmidt som jag är hos förtjänade 1000 £ = öfver 18.000 kr/netto första året han var här eller för 3 år sedan och detta år / 1911 som var det sämsta inbringade honom 470 £ netto detta oaktadt han själf ej förstår något vidare däraf utan köpt egendomen dels för att bo på landet, dels för en son som skall blifva farmare. Ja, med tiden (fast det kanske kommer att dröja flera långa år) skall jag väl få sparat ihop så pass att det låter sig göra och då skall det som sagt gå fortare framåt. För närvarande går det mig ju för öfvrigt ej så illa. Jag trifs här fortfarande utmärkt och alla äro vänliga och hyggliga emot mig. Mår förresten bra och hoppas detsamma är förhållandet med dig. Sänder Dig inneliggande ett fotografi af egen hög person, det enda som är något så när igenkännligt, när jag får bättre skall jag tillställa Dig. Ser af tidningarna bland annat att Bäcke - Bernhard är död; ja han var ju gammal så det var väl ej så oväntadt. Antager att Du som gammal bekant var inbjuden till

begravningen fast inte gick dit? Ja nu kära Clara har jag inget mera att skriva om just. Hoppas som sagt att Du är kry och rask och att allt går Dig väl eljest.

Med hjärtligaste hälsningarna
förblifver jag Din tillgivne
Broder Carl

P.S. Har Du inte sändt Anjovis o.d.
kan Du gärna vara snäll göra det ty
jag har lovat fru Schmidt att skriva
efter. D.S

Curlewis N.S.W
20 Nov. 1912

Kära Syster !
En i alla glad, god och angenäm jul
och ett riktigt godt och lycko-
bringande nytt år är min innerligaste
önskan till Dig med detta bref hvilket
jag antager kommer dig tillhanda
någon gång under hälgen.

Jag hoppas att Du mottager samma
strålande af hälsa och välbefinnande i
fulla drag njutande af Din världsliga
tillvaro.

Jag skulle nog hafva skrivit förr, men
här har varit så rörigt, vi äro ju mitt i
hveteskorden, så ha våra hästar varit
sjuka och så fick jag själv på grund af
flugsting ondt i ögonen så jag knap-
past kunde se, men är nu bra tack
vare ett par automobilglasögon fullt
återställd, så att nu går det sin järnna
gång igen. Något annat nytt har jag
ännu ej att meddela, då fortfarande
ingenting är bestämdt, men sannolikt
kommer jag väl att förblifva i Herr

Schmidts anställning eller skaffar
han mig något lämpligt. Förresten har
jag flera saker att välja på, men jag
har fortfarande mina krokar ute på
andra håll och väntar därför till dess
jag får se hvad jag får på dem. Här är
ohyggligt varmt nu och jag tänker på
Eder lyckliga ostar som har det svalt
och kallt nu så att Ni kunna röra ett
finger utan att svetten flyter. För
mycket och för lite förstör ju förstås
allt och jag antager Du gärna skulle
se om det inte voro så kallt. Emeller-
tid är det alldeles för hett att sitta och
skriva så det får vara nog för denna
gång. Nu lef väl och än en gång
"God Jul" och ett "Godt Nytt år"
Din broder Carl

Curlewis N.S.W.
Nyårsdagen 1913

Kära Clara!

Innerligt tack både för ditt bref, jul-
stämning och julelådan – Du kan väl
bättre föreställa Dig, hvilken glädje
detsamma beredt mig än jag kan
skildra det så jag vill ej göra några
försök härmed utan endast ännu en
gång tackar Dig på det hjärtligaste. Ja
Julen är nu öfver (det är förresten inte
som Jul här i den nära nog olideliga
värmnen) och ett nytt år har återigen
inträdt. Jag hoppas det måtte gå väl
för Dig som för mig blifva ett lyck-
obringande sådant. För Dig är det väl
det gamla vanliga, men för mig är jag
verkligen ganska nyfiken hvad det
kommer att medföra. Här är nämligen
fortfarande ingenting bestämdt
fast Herr Schmidt har låtit mig förstå,
att han tänker, ifall han själf ej kan

syssetsätta mig, skaffa mig genom rekommendationer lämplig syssetsättning om möjligt något i byggnadsfacket fast naturligtvis väntar jag ej på detta senare ifall något annat erbjudes förr som är antagligt. Orolig för att gå utan arbete tyckes man ej behöfva vara här ännu på länge ty överallt är för tillfället, visserligen endast för säsongen, uppsjö på arbete tog härmed nu emellertid när jag bestämma något skall jag låta Dig veta omgående till dess kan Du skriva under Adr: General Post Office, Sydney.

Fotografi hade jag sändt Dig för länge sedan hade jag bara kunnat låta fotografera mig men här i ödemarken finnes ingenting så ingående i civilisationen som det så att Du får nog vänta till jag nu om en månad kommer ned till Sydney. Huru det än blifver kommer jag nämligen att resa dit dels för att få min utrustning kompletterad dels och för att återigen efter 16 månaders frånvaro skåda lite af stadslifvets nöjen och nyheter.

Jag är den ende här på platsen som har hållit ut så länge och de hafva flera gånger frågat om jag ville hafva ledigt, men jag har ej haft någon vidare lust, och så är det ju ett mycket dyrbart nöje minst dubbelt så dyrt som att resa hemifrån till Berlin och stanna där 14 dagar. Nu är jag emellertid tvungen och så kanske jag har bättre utsikter där för nytt arbete.

Jag tänker nu så fort jag erhållit ny plats börja göra afbetalningar till Dig ty nu har jag så pass bakom ryggen att om ingenting oförutsett inträffar jag kan se tiden an med mera lungn

än jag kunnat förut; jag hade visserligen ej tänkt att jag skulle utsträcka min vistelse här i Australien så länge men det finnes väl ännu intet hål öppet för mig hemma så jag får väl bita i det sura äpplet ännu så länge fast riktigt trifs här gör jag inte och kommer väl heller aldrig att göra. Ja nu har jag återigen klottrat sidorna fulla om mig själf så det får vara mera än nog. Hoppas att Du själf är kry och rask och inte har så mycket ofrefligheter att tänka på och inte så många hinder att taga för att få det drägligt som jag. Jag antager att Du firat Julen på det gamla vanliga viset, sofvit och ätit och förresten suttit ensam och gjort ingenting, inte just så trefligt håller när jag tänker därpå (jag undrar just nu om jag kommer att fira någon Jul hemma mera) men det är ju alltid något förstås när jag tänker på lutfisken, svinhufvudet m.m.

Huru har Du det med dina arbetare nu; hoppas det är på rätt bog igen. Det är besvärligt med folk öfverallt ej minst här må Du tro. Detta är ju föröfrigt de "rödes förlofvande land". Emellertid är jag mycket ledsen för att Du skall ha hafva obehagligheter af sådant slag. Eljest rullar väl allt i väg sin jämna gång förmodar jag. Du har väl nu efter helgen lite mera andrum så Du kanske skulle kunna låta höra af Dig en smula mera.

Som jag förut skrifvit är det en af mina små ljusglimtar när jag antingen i tryck eller hälst i skrift får höra någonting hemifrån. Ja nu Kära Clara får det vara nog för denna gången. Lef alltså väl och låt snart höra af Dig samt än en gång innerligt

tack för Dina sändningar och var innerligt hälsad från
Din broder Carl

Adr. tills vidare
Mr Carl F Angermann
General Post Office
Sydney N. S.W.
Australia

Affären Angermanns Charkuteri

Den låg på Trädgårdsgatan 1 / Östra Larmgatan 20. Huset var kontorshus med restaurang m.m. Det var två trevåningshus med kringbyggd gård. Hörnhuset har slätputsad fasad med dekor och rusticerad bottenvåning. Mot Trädgårdsgatan en enklare fasad i gråvit slätputs.

Byggnadshistorik

Hörnhuset tillkom troligen före 1850. Huset mot Trädgårdsgatan uppfördes 1850 för snickarmästare August Bark. År 1887 togs en ny entré upp mot Trädgårdsgatan och fönstren förstörades. Fastigheten hade då övertagits av charkuterihandlare Angermann, vars familj ägde den långt in på 1960-talet. Få förändringar skedde fram till 1970-talet, då gårdsbyggnaden revs. Därefter har pub inretts i källaren och ombyggnader gjorts för kontor med bl.a. vindsinredning som följd. På 1990-talet har hörnhusets fasad målats om i en ljus kulör. Boende under 1800-talets slut och 1900-talet har varit köpmän, kontorsfolk, värdsushusidkare, hantverkare av olika slag samt skådespelare.

Trädgårdsgatan 1/Östra Larmgatan 20. Foto SW 1987.

Här låg även Halländska Thébrödsbageriet under många år.

Anmärkningsvärt

Båda byggnaderna är typiska exempel på boningshus från tiden omkring 1850. Gatufasaderna är välbevarade. Ett par ursprungliga källardörrar i portgången och några gårdsfönster av ursprunglig typ ger en antydan om gårdens tidigare karaktär. År 1855

startade snickarmästare Bark en snickeriverkstad som drevs här till 1861. Då etablerade han en snickerifabrik i Masthugget tillsammans med sin kompanjon G.S. Warburg. Det blev den kända firman Bark & Warburg.

Breven gick att se på en sälj-sajt på nätet för en tid sedan

2018 års Göteborgsbok

2018 års Göteborgs-bok blev Lilienbergs stad Göteborg 1900-1930 av Hans Bjur med foton av Krister Engström (foto Kjell Croné)

Hitta i passhandlingar

Att utfärda pass för inrikes- och utrikes resenärer var under 1700- och 1800-talen en sak för landshövdingarna i länen eller överståthållaren i Stockholm. Passjournalerna framväxte därför på landskanslierna och hamnade till slut i landsarkiven. Även uppgifter om av magistrater eller kronobetjänter utfärdade pass kom till länsstyrelsearkiven

Riksarkivets ämnessamling Passväsen (förteckning *Smärre ämnessamlingar 757* i hylla 13) innehåller slumpvis bevarade passansökningar från tiden före 1809. Dessa förvaras i Marieberg. Skyldigheten att ha pass vid resa upphörde 1860. De återinfördes vad utrikes resor beträffar i samband med första världskrigets utbrott 1914. Passen utfärdades till 1940 åter av länsstyrelserna.

Enligt 1940 års passkungörelse skulle STATENS KRIMINALTEKNISKA ANSTALT föra ett centralt passregister. Fr.o.m. 1964 förs detta av Rikspolisstyrelsen. Det bygger på passansökningar från allmänheten, vilka sökes på följande sätt:

1940-1951 fördes ett Alfabetiskt kortregister på fullständigt namn. Korten ger uppgift om passats nummer. Passansökningshandlingarna ingår i serie F III a Statens Kriminaltekniska anstalts registraturavdelningens arkiv.

1952-1960 lades själva Passansökningarna i en alfabetisk årsserie, så att de även tjänstgör som registerkort. Sökning sker alfabetiskt inom respektive år.

1961-1964 lades Passansökningarna i en sammanhängande alfabetiskt svit.

1964- 1995 är lagda i en nummerserie. De är sökbara genom register på mikrokort på passnummer och på namn.

De i Riksarkivet förvarade passhandlingarna, 1940-1995, är placerade i Arninge. Tillgången till passansökningar i Riksarkivet begränsas av sekretesslagens 7 kap 15§ (högst 70år). Denna innebär framförallt att det är fotografierna som skyddas och inte får lämnas ut om det inte står klart att den som avbildats inte lider men av att fotot utlämnas. En prövning måste alltid ske vid en begäran om utlämnande varför man inte kan räkna med att få omedelbar tillgång till passansökningar vid ett besök i Arninge. Begäran ska ske skriftligen oavsett om man skickar den eller lämnar den till forskarexpeditionen i Arninge. För tiden fr.o.m. 1996 förvaras passansökningarna alljämt hos rikspolisstyrelsen. Viseringar av utlänningars pass utfärdades från 1917 och fram till juni 1944 av UD:s expedition för utländska passärenden, därefter av Statens Utlänningskom-

mission. Handlingarna finns dels i UD:s avdelnings- och byråarkiv, dels i Statens utlämningskommissions arkiv i RA., Marieberg. Journaler över utrikesresenärer 1735-1851 finns i Amiralitetsskvarteringskassans och Flottans pensionskassas arkiv i Krigsarkivet. Se artikel av Elsa Nordström i Meddelanden från Krigsarkivet VI. RIKSARKIVET, Forskarserviceavdelningen mars 2008.

Bilden nedan visar på ett viseringskort, fört av Utrikesdepartementet, för Kurt **Oppenheimer** (SUK, passbyrå, vol. D1:34, RA Marieberg). Han och hustrun Elli hade flytt från judeförföljelserna i Tyskland och vistats i Sverige sedan december 1937 men tvingades i maj 1938 lämna landet och ta sin tillflykt till Holland. Efter Tysklands ockupation av Holland måste de gå under jor-

den. Gång på gång sökte de hos UD genom släktingar i Sverige att få inresetillstånd hit, vilket vägrades. Till viseringskortet hör en viserings- eller inresedossier i nummerordning, nr 491 900, med handlingarna i ärendena (SUK, *passbyrå*, vol. F2BA:258).

Medan de låg gömda i Holland beviljades de dock svenskt medborgarskap den 26 februari 1943 och de lyckades så småningom i augusti ta sig genom Tyskland till Sverige. Sonen Bertil har skrivit en bok om deras dramatiska livshistoria: Till Sverige. Historien som aldrig blev berättad (2010), ny utökad upplaga utkom 2016.

Härbärgerarkort från 1917 (Statens polisbyrå, vol. E6:42, RA Marieberg).

Den schweiziske socialisten Fritz **Platten** (1883-1942) organiserade Lenins hemresa till Ryssland och medföljde denne genom Sverige. Lenin med följeslagare ankom till Stockholm 13 april 1917 och reste samma kväll till Haparanda.

Medan de flesta i sällskapet fortsatte till Torneå, återvände Platten till Stockholm. År 1921 grundade han det schweiziska kommunistpartiet. Från 1923 i exil i Sovjetryssland, arresterades han under de stalinistiska utrensningarna på 1930-talet och avled i fängläger. (sidorna 56 och 50 från Arkivmaterialet – övervakning och kontroll)

Det är nu tredje terminen som föreningen anordnar läsecirklar i konsten att läsa handskrift – vi kallar cirkeln "Tolka rätt" efter namnet på den bok vi använder oss av. Deltagarna kan själva ta med texter som är lite kluriga och Dagny Bengtsson hade med sig ett Fastebrev hon hittat på gården i Härryda. På motstående sida ser du en bild av pappersarken. De finns utlagda på hemsidan så du kan läsa själv och titta på stämplarna och annat kuriosita.

Vi vill gärna ha hjälp att kontrollera att vi "Tolkat rätt".

Hör av dig med synpunkter på vår tolkning nedan: Kongl. Majts /till/ Sverige och Norrige/Min Allernådigste Konungs och Herres/ Tropligste Tjenare /Häradshöfdinge och särskildt tillförordnad /Domare/i/ Säfvedahls Härad/Jag Gust. Berg// Gör veterligt, att år Ett Tusende/Åtta Hundrade sjutton, den Tionde da-/gen i Juni Månad, då jag förrät-/tade Lagtima Sommar Thing med/Meniga Man och rättsökande Parter/Af Säfvedahls Härad å Tingestäl-/let i Landvetter upwissad för mig och/sittande Rätt att den 3dje Maji 1816/ upprättadt bewitnadt Salubref,/ hwarigenom Bengt Andersson och hans/Hustru Sara Svensdotter i Sandserhult mot/Fem hundrade sextiosex Riksdaler/32 sn Riksg-lds Sedlar och undanta-/till föda för en ko af en Äng, --åset kal/lat till Smeden Lars Balk och/hans Hustru Cajsa Lisa Balk född Kiel/gren sålt ett Tredjedels Mantal krono/skatte i Sandserhult,

Haryda Socken/I anledning här af war, enligt före/Stadda betyg, Lagfart bewiljad wid/trenne detta Härad's Allmänna Ting,/ den 14de Juni 1816, den 24 September sam/ma år och 12te Martu detta år, samt/ kunnigörelser vidare utfärdade på/sätt Kongl. Majts Nådige Förordning/om Lagfart och Börd af jord på/ Lander den 13de Juni 1800 föreskrifwen./Nu begärdes Faste- och Sköte Bref,/ Hwilken ansökning öfwerwägadedes/ Det som laga åtkomst bli blifwit styrkt,/Samt klaner härå under Lagfarten/Aller den derefter förflitne Laga/Ståndstiden, icke förekommit, altså/Pröfwade i förmåga af Lag, 1sta och 4de/Capitlen Jorda Balken jämte Högstbenämn/De Konl Förordning jag med Nämnd/den rättwist, att till Faste döma samt/förklara smeden Lars Balk ---hans hu-/stru och deras Arfwingar för ägare/af ofwannämnda Ett Tredjedels Mantal Kro-/no Skatte i Sandserhult, att däröfwer jämte/ allt hwad den tillhör eller Lagligen/ winnes kan styra och råda i ewärdelig/tid./ Till mera wisshet har jag denna Satta dom/

Egenhändigt underskrifwit, samt med Hä/ Radets och mitt Insegl bekräftat./ På Härad's Rättens wägnar,/ Gustaf Berg

Ett arbete av: Läsecirkeln "Tolka rätt"

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

GRS byter Västanbladet med ett 60-tal andra föreningars tidskrifter. De finns tillgängliga i GRS bibliotek. Gunilla Brolund ger tips på några läsvärda artiklar i dessa och andra periodica.

C4-Häradsbladet, Medlemsblad för Kristianstadsbygdens Släktforskar-Förening, nr 1 2019. Karin Ejdler berättar om ett par av de utvandrade svenskar, som blev **Vilhelm Mobergs** förebilder för Karl-Oskar och Kristina. Den mest välkände förebilden var Andrew Peterson (Anders Pettersson) från Västra Ryd som slog sig ner i Carver County i Minnesota. Hans granne i Carver County, Nicholas Swenson (Niklas Svensson) från Yngsjö kom också att bidra med mycket – bland annat inspirerade han till det brev som Karl-Oskars vän och granne skrev efter hans död – Sista brevet till Sverige.

Diskulogen, Medlemstidning för föreningen DIS, nr 123 dec 2018. Urban Carlbäcker presenterar **Disbyt** – en hjälp för släktforskarerna. Det är en databas, som sköts och administreras av DIS, där inträdesbiljetten är att du skickar in uppgifter om dina släktingar och som belöning kan du få titta i andra medlemmars släkträd. Databasen rymmer totalt över 38 miljoner poster. Mer information om Disbyt hittar du på disbyt.dis.se.

Mimers Brunn, Arkeologi Etnologi & Historia i Västra Götaland, nr 6

2018. Om **Tylösands** intressanta historia skriver *Christina Ström*. Orten, som idag förknippas med långa sandstränder och salta bad, var förr i världen ett fiskeläge. Där fanns plats för både sjörövare och smugglare, tills i början av 1900-talet då badgästerna började flockas.

Slekt og Data, Medlemsblad för norska Slekt og Data, nr 3 2017. *Mette Witting* berättar om "Nasjonalbiblioteket – hvordan kan det brukes i slektforskning?"

Släkthistoria, nr 1 2019. Det här numret handlar mycket om fotografering. *Inge Nilsson* skriver om **skolfoton** – det finns bevarade skolfoton från slutet av 1800-talet och framåt. Vi får läsa om var man hittar dessa foton, och hur man går till väga. Extra roligt är det förstås för släktforskarerna, då just skolfoton många gånger saknas i de gamla albumen – här är en möjlighet att ändra på det. I en annan artikel berättar *Torbjörn Wester* om alla de **porträttarkiv** man kan söka i på internet, och *Martin Ståhl* informerar om så kallade **personalieböcker**, som finns i vissa socknar, och som kan innehålla detaljerade berättelser om församlingsbornas liv och död.

Nästa nr av **Släkthistoria**, nr 2 2019, handlar om **allmogekonst** – snidade föremål, textilier, korgar och möbler, många av dem rikt bemålade

eller färgade. I en annan artikel påminner *Mats Hayen* om de många **dagstidningar**, som allt eftersom blir tillgängliga på internet, och går igenom hur man hittar och vad man kan förvänta sig att hitta.

ÖGT-Lövet, Medlemsblad för Östgöta Genealogiska Förening, nr **135 2018**. *Hans Egeskog* går igenom de regler som gällde för **inrikes pass**, vilket var något som infördes redan av Gustav Vasa. Genealogiska Föreningen (GF) har upprättat ett sökbart namnregister över passjournalerna, som nu uppgår till 250.000 namn. För att få titta i registret måste man dock vara medlem i GF.

Kvarglömt

*i lokalen på
Erik Dahlbergsgatan*

Svart mössa

Svart keps

Blå kam

Vit kasse (Fristad)

Blå halsduk

Blåspräcklig halsduk

Blårutig halsduk

Grå-rosa halsduk

2 par glasögon

FISK i FOCUS AB
Måndag 9 - 18 Tis - Ons 7 - 19
Tors - Fre 7 - 20 Lördag 7 - 18
Söndag 12 - 18
031-703 05 25 0709-42 33 01
fiskifocus.se

Får du inga mejl från GRS?

*Då kanske vi inte har din mejladress,
du har bytt mejladress eller så har vi knappat in den felaktigt.*

Hör av dig till grsgbg@gmail.com

med aktuell mejladress så det blir rätt.

Posttidning B

Avsändare:
GöteborgsRegionens
Släktforskare
Erik Dahlbergsgatan 36 B
411 26 Göteborg

Ibland gör det ont

År 1856 blev en husbonde dömd till döden för att ha mördat det barn han avlat med en av sina pigor.
(SVAR bild-ID: C0008240_00025)

När man i sitt träd finner en egen ana som haft en sådan arbetsgivare blir man förstas skakad. Hur påverkade det hennes liv? Hennes barn och barnbarn?

Häromsistens gjordes en än mer smärtsam upptäckt, men gällande en brottsling i rakt nedstigande led.

Du vet kanske att GRS' volontärer hjälper sedan många år till med släktforskning på Stadsbiblioteket vid Götaplatsen. För en tid sedan fann en av besökarna att en nära anförvant som på 1800-talet själv hade mördat ett barn. Och blivit dömd till flera års straffarbete för dådet. Det framkom där och då, på skärmen, lika naket som smärtsamt. Något sådant kanske man inte är beredd på att få veta, så hjärtat hoppade till på flera närvarande.

Man frågar sig: Visst ska vi hjälpa till med att plocka fram vad fakta som helst men ska vi sedan bara skiljas åt? Säger: -Ha en bra dag, vi kanske ses! Svaret måste bli -Nej, vår förening skall finnas för alla tänkbara situationer, även en som denna. Ge tid och plats att mötas, så att vi kan hjälpa varandra att gå vidare. Att prata om saken, träffas, få perspektiv, inte bara klura på sin kammare ensam med alla "fynd" man gjort, onda som goda.

Förening betyder väl just det: Att förenas. Du är välkommen att träffa andra som har egna erfarenheter. Du kan också bli volontär, hjälpa till på allehanda sätt.

Välkommen till GRS, expeditionen

Erik Dahlbergsgatan 36 B,
några minuter från Vasaplatsen eller Kapellplatsen
Vardagar 10 - 14, och utvalda lördagar
Ring gärna innan: 031- 13 12 26

*Från på handledningen på Stadsbiblioteket
Personerna på bilden är inte knutna till innehållet i
texten*